

MILITAIRE ZAKEN - algemeen

Versie 27-6-2011

Onderstaand overzicht behoort tot het [project Waddenarchieven](#), dat wordt gefaciliteerd door de Waddenacademie (www.waddenacademie.knaw.nl).

Het overzicht is als volgt opgebouwd:

- Landelijke archieven
- Archieven in Noord-Holland
- Archieven in Friesland

Heeft u vragen over het project of aanvullende informatie over archiefmateriaal betreffende het waddengebied, dan nodigen wij u uit om contact op te nemen met de Waddenacademie: tel. 058-2339032, e-mail: syds.wiersma@waddenacademie.knaw.nl

LANDELIJK		
NATIONAAL ARCHIEF		
Toegangsnr.	Archieven	Inhoud
2.08.71	Afdeling Domeinen van het Ministerie van Financiën over de periode 1869-1944	B. Dossiers - 7065: dossier 7539, Schade op domeingronden door militaire oefeningen, 1888, 1 omslag
NOORD-HOLLAND		
NOORD-HOLLANDS ARCHIEF		
Toegangsnr.	Archieven	Inhoud
3	Gecommitteerde Raden van West-Friesland en het Noorderkwartier te Hoorn	2. Inventaris 2.1. Algemeen, nrs. 1-823, o.a. - 221-222: Bijlagen tot de notulen, geordend naar onderwerp voornamelijk

		<p>betreffende: waterstaat, duinzaken, <u>militaire zaken</u>, kerkelijke zaken, 1749-1759, 2 pakken</p> <p>2.4. Militaire zaken, nrs. 1281-1335, o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1327: Register houdende akten van toekenning van traktement aan zeeofficieren van de admiraliteit van West-Friesland en het Noorderkwartier, 1793, 1 deel - 1328: Recueil van plakaten, ordonnanties, resoluties e.d. betreffende militaire zaken, te land en ter zee; gedrukt, 1750-1769, 1 band - 1329: Stukken betreffende de beschikbaarstelling van de schans op Texel voor zieke bemanningsleden van schepen der Oost-Indische Compagnie, 1771-1772, 1 omslag - 1330: Stukken betreffende de verzorging in de Texelse schans van zieke en gewonde bemanningsleden van twee opgebrachte Engelse oorlogsschepen, en betreffende de bouw van een lazaret op Texel , 1779, 1780, 1 omslag - 1331: Stukken betreffende de internering van krijgsgevangen Franse officieren in de schans op Texel, 1794, 1 omslag - 1332: Stukken betreffende de kustbeveiliging, met name die van Texel, 1780-1782, 1 omslag - 1333: Register met korte inhoudsopgave van door G.R. verzonden brieven betreffende militaire zaken, met name de kustbewaking in het Noorderkwartier, 1780-1783, 1 deel - 1334: Stukken betreffende het nemen van maatregelen ter verdediging van de kust en de zeegaten, 1793-1794, 1 pak - 1335: Rekeningen met bijlagen van de opziener L. den Berger betreffende militaire werken, inkwartiering e.d. in Den Helder en omgeving en op de eilanden, 1794-1797, 1 pak <p>3. Bijlagen</p> <p>3.2.5. Militaire Zaken</p>
14	Departementaal Bestuur van de Zuiderzee te Amsterdam, 1811-1814	<p>2.2. Periode 11 februari 1811-16 november 1813 (ambtstermijn prefect de Celles)</p> <p>2.2.2. Stukken van bijzondere aard</p> <p>2.2.2.11. Militaire zaken, nrs. 544-617</p> <ul style="list-style-type: none"> - 612: Stukken betreffende de organisatie van en opleiding voor de marine, met enkele naamlijsten van (voornamelijk afgekeurde of overleden) mariniers, 1811-1813, 1 omslag. NB: Zie voor gegevens over deserteurs de nrs.572 en 573

		<ul style="list-style-type: none"> - 615: Naamlijsten van en andere stukken betreffende werklieden, ter beschikking gesteld door de gemeenten voor het verrichten van werkzaamheden aan vestingwerken (voornamelijk in Den Helder) met rapporten over de aantallen aanwezige werklieden van de commissaris in het departement en van de commandant van de genie, 1812-1813, 1 omslag <p>2.2.2.13. Openbare orde en veiligheid, nrs. 645-661</p> <ul style="list-style-type: none"> - 657: Stukken betreffende de mishandeling door de <u>Franse legercommandant op Texel</u>, Mouchon, van de waarnemend commissaris van politie aldaar, E. Langeveld, 1812-1813, 1 omslag <p>2.2.2.15. Verkeer en waterstaat, nrs. 669-712, o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 673-699: Stukken betreffende de financiële en technische behandeling van waterstaatszaken, met 27 kaarten; inkomsten: verkoop/verhuur/verpachting van landerijen en delen van dijken en van gewassen; uitgaven: personeel - o.a. salarissen -, herstel/onderhoud/levering van materialen betreffende bruggen, duinen - o.a. helmbepanting -, dijken, <u>forten</u>, havens, kustverlichting, wegen en zeeweringen, 1811-1813, 27 pakken
16	Provinciaal Bestuur, 1814-1850	<p>2.1. Gouverneur</p> <p>2.1.1. Hoofdarchief</p> <p>2.1.1.2. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen</p> <p>2.1.1.2.3. Militaire zaken, nrs. 2771-2772</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2772: Stukken betreffende de bouw van woonhuizen ten westen van het Maritieme etablissement te Den Helder, 1836, 1841-1842, 1 omslag
18	Provinciaal Bestuur, 1851-1943	<p>2. Archief van Gedeputeerde Staten</p> <p>2.1. Algemeen, nrs. 224-1773: besluiten, vergaderagenda's, presentieregisters, nummerregisters, indicateurs, provinciaal blad Noord-Holland, circulaires</p> <p>2.2. Organisatie</p> <p>2.2.3. Eigendommen. Werken in beheer bij de provincie (1820-1 augustus 1876), nrs. 1787-1800</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1790: Stukken betreffende de goedkeuring van processen-verbaal van overdracht van gronden, benodigd voor de verbetering van kustbatterijen aan de Hieldersche Zeewering, 1875-1876, 1pak <p>2.19. Militaire aangelegenheden</p>

24	Provinciale Waterstaat, 1882-1910	3. Bijlage: Lijst van van 51 rubrieken ("nummers van orde") in de agenda's (inventarisnrs. 109-130), o.a. - 41: Waterstaat, werken van Marine
65	Keuringsraden voor de Militie en de Landstorm, 1912-1918	Verdeling van Noord-Holland in militiedistricten en keuringsraden: - Onder het derde district (Alkmaar-Abbekerk) vielen de Kop van Noord-Holland en de eilanden Texel, Vlieland, Terschelling, Wieringen 1.3.1. Keuringsregisters van ingeschrevenen voor de Militie (1912-1918) 1.3.1.1. Militieraad - 3e Militiedistrict, 1912-1913, 2 delen 1.3.1.2. Keuringsraad - 3e Militiedistrict, 1912-1913, 1915-1918, 11 delen 1.3.2. Keuringsregisters van ingeschrevenen voor de Landstorm (1915-1918) - 3e Militiedistrict, 1916-1918, 17 delen
142	Semeijns de Vries van Doesburgh, 1487-1950	1.2.1. Stukken betreffende de families Buyskes, Van Doesburgh, Semeijns, aanverwante en diverse Enkhuizer families 1.2.1.2. Stukken betreffende de familie Buyskes 1.2.1.2.2. Afzonderlijke personen 1.2.1.2.2.01. Pieter Luytgesz. Buyskes, nrs. 63-86 Pieter Luytgesz. Buyskes, zoon van Luitje Pietersz. en Catrijn Pietersdr. Buyskes, geb. in 1534, schipper en koopman, burgemeester van Enkhuizen, 1572, 1574, 1582, 1584, 1587, 1589, 1591, 1593, 1595, 1597, overl. in 1606, trouwt vóór 1558 1) Frederikje Simondr. Semeijns, dr. van Simon Meinertsz. en N.N., geb. vóór 1541, overl. vóór 1572, 2) Pietertje Frederiksd. geb. ca. 1527. 1.2.1.2.2.01.1. Stukken betreffende maatschappelijke functies en financiële stukken - 80: Uittreksel uit het register van resoluties, missiven en ordonnantiën van de staten van Noord-Holland inzake de commissie van prins Willem van Oranje voor Pieter Luytgesz. Buyskes en Willem Pietersz. om op de eilanden Huisduinen en Texel e.o. de bakens, kerken en kerktorens af te breken ter vermindering van het binnenvallen der Spaanse vloot, 1574 juli. Uittreksel, z.j. (eerste helft 17e eeuw), met notarieel afschrift van dat uittreksel, 1649, 2 stukken - 81: Uittreksel uit het register van resoluties, missiven en ordonnantiën van de Staten van Noord-Holland inzake de machtiging van prins Willem van Oranje voor

		<p>Pieter Luytgesz. Buyskes en Willem Pietersz. om op de eilanden Huisduinen en Texel e.o. wachters in krijgsdienst aan te nemen, 1574 juli. Uittreksel, z.j. (eerste helft 17e eeuw), 1 stuk</p> <p>1.2.1.2.2.12. Arnold Adriaan Buyskes, nrs. 124-159 Arnold Adriaan Buyskes, zoon van mr. Pieter Buyskes en Arnoldina Adriana Jordens, geboren 21 januari 1771, adelborst 1783, luitenant 1788, kapitein-luitenant 1798, kapitein-ter-zee 1801, chef van de generale staf bij de "auxillaire flotille" te Duinkerken 1804, adjudant-generaal van de raadpensionaris 1806, schout bij nacht en aide de camp van koning Lodewijk Napoleon, luitenant-gouverneur-generaal van de bezittingen in Azië en president van de Hoge Indische regering 1808, commissaris-generaal van Nederlands-Indië 1814, vice-admiraal 1827, overleden op Valkenbosch onder Loosduinen 23 januari 1838, trouwt te Enkhuizen 9 februari 1794 met Eva Clasina van Romond.</p> <p>1.2.1.2.2.12.3. Stukken betreffende maatschappelijke functies</p> <ul style="list-style-type: none"> - 142: Stukken betreffende de commissie, ingesteld bij K.B. van 1 december 1824, no.58, belast met het onderzoek naar de afsluiting van het Noordergat op Texel, de toestand van het Vliegat en de middelen tot verdediging van de zeegaten van Texel en Vlieland, 1824-1826, 1 omslag <p>1.2.5. Tekeningen, prenten en kaarten, nrs. 982-1129</p> <p>1.2.5.2. Historie-afbeeldingen, nrs. 1032-1038</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1032: Afbeelding voorstellende de slag op de Zuiderzee, 1573. Tek.: H. Vettewinkel Dzn., grav.: W. Nieuwhoff. Lithografie. 19e eeuw, 1 stuk
147	Ruychaver	<p>Nicolaes Ruychaver werd vermoedelijk geboren te Haarlem als zoon van mr Willem Ruychaver en Geertruid van Oudschooten. Zijn naam duikt voor het eerst in de archieven op, wanneer hij in het voorjaar van 1569 van de prins van Oranje een kaperbrief ontvangt. Zijn werkzaamheden lagen toen voornamelijk in en rond de Waddenzee , maar na zijn aanstelling tot kapitein in 1570 verlegt hij zijn werkterrein en is hij overal te vinden waar hij de Spanjaarden afbreuk kan doen, zo is hij bijvoorbeeld ook aanwezig bij de inname van Den Briel. Blijkbaar werd hij hoog geschat, want in 1571 doet hij enige tijd dienst als vice-admiraal op de Ooster- en Westereems (zie de twee stukken beneden). Na de inname van Den Briel gaat hij over naar de landdienst, zij het dat hij nog wel deelneemt aan de slag op de Zuiderzee in 1573, waar de Spanjaarden onder Bossu</p>

		<p>worden verslagen. Als hopman en overste neemt hij verder deel aan vele krijgsverrichtingen in Holland en Zeeland. Na de mislukte aanslag op Amsterdam in okt./nov. 1577 wordt hij op 1 november 1577 door een persoonlijke vijand vermoord.</p> <p>In het archief van Ruychaver bevinden zich 123 stukken, grotendeels over oorlogshandelingen in Noord-Holland en het westelijk waddengebied.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3: Akte van aanstelling dd. 23 september 1570 van jonker Lancelot van Brederode en Adriaan Menninck gezamenlijk tot overste en kapitein-generaal over de oorlogsschepen in de Ooster- en Wester-Eems door de prins van Oranje, auth. Afschrift, 1570, 1 stuk <p>8: Akte van commissie van Lancelot van Brederode, overste en admiraal van de schepen op de Ooster- en Wester-Eems, voor Claes Ruychaver om ter zee zijn plaats in te nemen, overeenkomstig diens commissie van de prins van Oranje, 1571, april 18, 1 stuk</p>
156	Rijkswaterstaat Directie Noord-Holland te Haarlem, 1811-1930	<p>3. Inventaris</p> <p>3.2. Periode 1868 – 1881</p> <p>3.2.3. Taken</p> <p>3.2.3.5. Zee- en havenwerken</p> <p>3.2.3.5.2. Rijkswerken op het vasteland, nrs. 412-413</p> <ul style="list-style-type: none"> - 412-413, 1868 – 1881, 2 pakken <ul style="list-style-type: none"> • g. Stukken betreffende het bouwen van verdedigingswerken, de verbetering van kustbatterijen en het gebruik van grond voor militaire doeleinden in de stelling Den Helder (1874 - 1881). • h. Stukken betreffende de herstelling van de marineschutsluis te Nieuwediep (1877 - 1878) <p>3.2.3.7. Varia, nr. 425-428</p> <ul style="list-style-type: none"> - 425-427, 1868 - 1872, 1874 – 1881, 3 pakken <ul style="list-style-type: none"> • Stukken betreffende de bijwerking of herziening van de topografische en militaire kaart, de waterstaatskaart van Nederland en andere kaarten. • c. Stukken betreffende het transport van explosieven, b.v. buskruit (1869 - 1872, 1874, 1878 - 1879). • d. Stukken betreffende het stellen van militaire inundatiën (1870 - 1872)
176	Losse Aanwinsten, Collectie van, 1356-1983	2.11. Militaire zaken

		<p>2.11.3. Lokaal</p> <p>2.11.3.2. Den Helder en Huisduinen</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1392: Memorie van kapitein-ingenieur H.J. van Wijck over Den Helder en Huisduinen, opgemaakt in verband met de defensie, 1802, 1 deel
228	Rijkswaterstaat Directie Noord-Holland, 1931-1951	<p>2.3. Taken</p> <p>2.3. 05. Zee- en havenwerken</p> <p>2.3. 05.1. Algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> - 413-423: Stukken behorende tot rubriek D "Rijkszee- en havenwerken te Petten, Medemblik en <u>Nieuwdiep</u>", 1931-1951, 11 pakken. NB: Deze rubriek betreft o.a.: <ul style="list-style-type: none"> • a. de verlening, verlenging, wijziging en intrekking van vergunningen tot het maken van werken in of op rijksgrond, zoals <u>het maken van militaire verdedigingswerken</u>, het leggen van waterleidingbuizen, het aanleggen van een wandelhoofd (pier) te Zandvoort (1931-1937), alsmede tot het baggeren en zuigen van zand, schelpen, grind en keileem in de Waddenzee en het IJsselmeer en tot het storten van baggerspecie in het IJsselmeer en de Noordzee, het lozen van afvalwater op de Zuiderzee (het IJsselmeer) en het storten van vuilnis door de gemeente Den Helder langs de kust van de Noordzee, het gebruikmaken van Noordzeestrand ten behoeve van bad- en strandexploitatie, het plaatsen van vaste vistuigen op en aan de Heldersche zeewering enz.; • b. het onderhoud, waaronder het <u>herstel van oorlogsschade</u>, van: <ul style="list-style-type: none"> - de werken tot verdediging van de Noordzeekust ingevolge de wet van 15 juli 1898 (Stbl. 187), - de duinen aan de vaste wal, - de Pettemer zeewering en de Heldersche zeewering, - de duinen en zanddijken onder Callantsoog en Petten ingevolge de wet van 15 juli 1898 (Stbl. 187), - de werken van de rijkszeehaven het Nieuwediep, - de rijkszeewerken en -havenwerken op Urk (1943), - de rijkshavenwerken en de Westerhavensluis met het Overlekerkanaal te Medemblik (1944) • c. de verhuring van het recht gebruik te maken van het strand, de

		<p>verhuring, uitgifte in erfpacht en verkoop van grond en water, <u>grensregeling tussen-en beheersoverdracht van Waterstaats- en Defensiegronden</u>, de vaststelling van de gemeentegrenzen in het IJsselmeer (t/m 1942)</p> <ul style="list-style-type: none"> - 434: Het (ver)plaatsen van militaire verdedigingswerken op de Waddeneilanden en aan de vaste wal, 1939-1941, 1 omslag - 437: Het opruimen van voormalige Duitse verdedigingswerken in de zeereep en op Texel, alsmede het herstellen van duinbeplanting, 1946-1951, 1 pak <p>2.3. 05.2. Vasteland</p> <p>2.3.05.2.1. Noordzeekust, nrs. 442-459, o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 447: De beoordeling van ontwerpen voor marinehavens te IJmuiden en Den Helder, 1947, 1 omslag - 448: Het beheer en onderhoud van het gedeelte van de Heldersche zeewering, dat bij het Ministerie van Oorlog in beheer is, 1948-1949, 1 omslag
238	Geniecommandement Amsterdam, 1875-1940	<p>De Genie is het onderdeel van de Landmacht dat militaire werken ontwerpt, bouwt en onderhoudt. Bij militaire werken moet men niet alleen denken aan vestingwerken, fortificaties, bruggen, gebouwen enz., maar ook aan inundatiewerken. In 1882 werd met ingang van 1 mei 1883 het Nederlandse grondgebied verdeeld in vier geniecommandementen. Tot het 2e Geniecommandement, dat gevestigd was in Amsterdam, behoorden de eersaanwezendschappen Amsterdam, Haarlem, Den Helder en 's-Gravenhage. In 1923 werd een nieuwe verdeling in geniecommandementen en eersaanwezendschappen vastgesteld. Dit had tot gevolg dat ook de eersaanwezendschappen Amersfoort, Utrecht en Groningen onder het 2e Geniecommandement kwamen te ressorteren. Bovendien werd het eersaanwezendschap Den Helder opgeheven en bij Haarlem gevoegd. Het 2e Geniecommandement, dat als schakel fungeerde tussen het ministerie en de</p>

		<p>eerstaanwezendschappen, is per 15 juli 1940 ontbonden.</p> <p>2.3. Taakuitvoering</p> <p>2.3.5. Eerstaanwezendschap Den Helder, nrs. 490-492</p> <ul style="list-style-type: none"> - 490: Register houdende beschrijving met tekeningen van de militaire gebouwen onder beheer van de eerstaanwezend ingenieur der Genie te Den Helder, aangelegd ca. 1900, bijgewerkt t/m. 1911, 1 deel. NB: Behoort vermoedelijk tot het archief van het 2e Geniecommandement te Amsterdam - 491: Register houdende beschrijving met tekeningen van de militaire gebouwen enz. te Hoorn onder beheer van de eerstaanwezend ingenieur der Genie te Den Helder, aangelegd in 1902, bijgewerkt t/m. 1910, 1 deel. NB: Behoort vermoedelijk tot het archief van het 2e Geniecommandement te Amsterdam - 492: Register houdende beschrijving met tekeningen van de vestingwerken en de inundatiemiddelen onder beheer van de eerstaanwezend ingenieur der Genie te Den Helder, aangelegd in 1907, bijgewerkt t/m. 1910, 1 deel. NB: Behoort vermoedelijk tot het archief van het 2e Geniecommandement te Amsterdam
240	Eerstaanwezend ingenieur der Genie Den Helder, 1850-1940	<p>Onder de Staf der Genie ressorteerde het eerstaanwezendschap te Den Helder achtereenvolgens onder de directeur van de 1e Fortificatie Directie te 's-Gravenhage (vanaf 1 mei 1841), de inspecteur van de 1e Fortificatie Inspectie te Utrecht (vanaf 1 september 1849), de commandant der Genie in de 5e stelling te Den Helder (vanaf 11 augustus 1867), het 4e Geniecommandement te Den Helder (vanaf 1 mei 1875), de 6e Verdedigingsstelling te Den Helder (vanaf 1 mei 1878) en het 2e Geniecommandement te Amsterdam (vanaf 1 mei 1883). In 1923 werd het eerstaanwezendschap te Den Helder opgeheven waarna het tot 1939 onder het eerstaanwezendschap Haarlem ressorteerde. Tussen 1923 en 1939 werd in Den Helder een toegevoegd officier der Genie aangesteld. In 1939 werd het eerstaanwezendschap Den Helder hersteld en, in verband met de acute oorlogsdreiging, waargenomen door een eerstaanwezend ingenieur, fungerend als eerste toegevoegd officier der Genie. Met de algehele opheffing van het Wapen der Genie in juli 1940 verviel eveneens het eerstaanwezendschap te Den Helder.</p> <p>Het archief bevat met name gegevens over de militaire werken bij Den Helder, Hoorn en Den Oever. Hieronder zijn alleen de stukken genoemd die betrekking hebben op de eilanden en Kornwerderzand.</p>

		<p>1. Inleiding</p> <p>2. Inventaris van de archieven der genie Den Helder</p> <p>2.1. Archief van de eerstaanwezend ingenieur der genie Den Helder</p> <p>2.1.3. Beheer</p> <p>2.1.3.1. Algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> - 166: Stukken betreffende betreffende grensregelingen en de bepaling van de militaire landsgronden te Den Helder, Alkmaar, Hoorn, Texel en Terschelling, met kaarten, 1851, 1864-1865, 1895-1909, 1 pak <p>2.1.3.2. Onderhoud en werken</p> <ul style="list-style-type: none"> - 169: Bestekken en inspectierapporten voor het eenjarig onderhoud van de stellingen te Den Helder en Texel, 1850-1877, 1 pak - 176: Stukken betreffende de aanbesteding van het eenjarig onderhoud aan verdedigingswerken en kazernegebouwen te Den Helder en Texel, 1883-1884, 1 omslag - Stukken betreffende het beheer van militaire werken op Texel, inzake; vervanging van een duiker onder het verdedigingswerk de Oude Schans, verpachting van gronden en wateren van het Domein van Oorlog, gebruik van militaire landsgrond en het verrichten van werkzaamheden op terreinen in exploitatie bij Staatsbosbeheer, met inhoudsopgave, 1891-1919, 1 omslag. NB: Zie het archief van de eerste toegevoegde ingenieur der Genie, inv.nr. 210 <p>2.2. Archief van de eerste toegevoegde officier der genie, hoofd sectie V, in de stelling van Den Helder</p> <p>2.2.4. Beheer</p> <ul style="list-style-type: none"> - 210: Stukken betreffende het beheer van militaire werken op Texel, met inhoudsopgave, 1891-1919, 1 omslag. NB: Deze stukken zijn mede gevormd door de eerstaanwezend ingenieur der Genie te Den Helder <p>2.3. Archief van de toegevoegd officier der genie te Den Helder, nrs. 212-277</p> <p>2.3.3. Financiën</p> <ul style="list-style-type: none"> - 264: Facturen wegens geleverde goederen voor de legering en verdediging van militaire gebouwen en werken te Den Helder, Callantsoog, Texel en Vlieland,
--	--	---

		<p>1929 maart 6, no. 241 A-juli 5, no. 700 A, 1 pak</p> <p>2.3.4. Beheer</p> <p>2.3.4.2. Onderhoud en werken</p> <ul style="list-style-type: none"> - 268: Materiaalboekjes betreffende de uitvoering van werkzaamheden aan de militaire gebouwen en werken te Den Helder, Den Oever en Kornwerderzand, 1921-1939, 1 omslag - 274: Ontwerp-bestek voor het onderhoud van de militaire gebouwen en werken te Den Oever en Kornwerderzand, met bijlagen, 1940 en z.d, 1 omslag - 275: Stukken betreffende een onderzoek naar drinkwater bij vliegekamp de Vlijt op Texel, 1940, 2 stukken <p>2.4. Archief van de eerste toegevoegde officier der genie, hoofd sectie V in de stelling van Den Helder</p> <p>2.4.2. Financiën</p> <ul style="list-style-type: none"> - Facturen wegens geleverde goederen en verrichte diensten voor Sectie V voor de legering en verdediging van militaire gebouwen en werken te Den Helder, Alkmaar, Bergen, Hoorn, Kornwerderzand en Medemblik, 1940 januari, no. 30 A-VII-december, no. 3323 A-VII, 1 pak
355	Rijkswaterstaat Directie Noord-Holland, ingenieurs, arrondissementen, opzichters/dienstkringen, diensten, werken, 1811-1984	<p>2.2. Arrondissementsarchieven (1807-) 1840-1974 (-1986)</p> <p>2.2.1. Arrondissement Alkmaar (1827-) 1840-1974 (-1986)</p> <p>2.2.1.2. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen, nrs. 128-138, o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 135: Stukken betreffende de grensbepaling van militaire landsgronden te Den Helder, 1895-1938, 1 pak <p>2.6. Archieven van diensten en werken 1880-1984</p> <p>2.6.5. Dienst Marinehaven 1949-1984</p> <p>2.6.5.1. Uitvoering van werken, besteding, oplevering, nrs. 1372-1379</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1372-1378: Bestekken en overeenkomsten inzake werken aan de Marinehaven, 1949-1983, 6 pakken en 1 omslag - 1379: Stukken betreffende het verbeteren van diverse sluizen, 1956-1963, 1 omslag

FRYSLÂN

TRESOAR

Toegangsnr.	Archieven	Inhoud
2	<p>Collectie microfiches van stukken betreffende het bestuur van Friesland, (1498) 1524-1581 (1598), waarvan de originelen in het Algemeen Rijksarchief te Brussel berusten</p>	<p>Brieven en andere stukken, van de stadhouder Toutenburg aan Anthonis van Lalaing, graaf van Hoogstraten, hoofd van de Raad van Financiën van de Nederlanden en kamerheer van de landvoogdes, en aan de landvoogdessen Margaretha van Oostenrijk en Maria van Hongarije, met enkele brieven van of aan andere personen, waaronder keizer Karel V, over diverse onderwerpen. 1524-1540. Fiche: Inv.nr. 94, f.1-f.395 – inv.nrs. 1-160, o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 67: Douwe van Burmania mogelijk bevelhebber van een uit te rusten vloot, 1528. Fiche: Inv.nr. 94, f.131 - 104: De stadhouder heeft met het Hof van Friesland de schippers gewaarschuwd voor een mogelijke aanval van Denemarken en Lübeck, 1532. Fiche: Inv.nr. 94, f.244. NB: Zie Theissen (1912), p.107 (LvBL, nr.9) - 111: IJzeren geschut uit de blokhuzen van Sloten, Dokkum, Leeuwarden, Harlingen en Stavoren geleend om op Hollandse oorlogsschepen te kunnen worden gebruikt, 1533. Fiche: Inv.nr. 94, f.267, f.268. - 114: De stadhouder werft in Friesland en Overijssel matrozen aan voor de Hollandse vloot, 1533. Fiche: Inv.nr. 94, f.268, f.270 - 163-176: Briefwisseling van de landvoogd Alva met de stadhouders Arenberg en Megen (als stadhouder van Gelre en Zutphen), alsmede van de luitenant-stadhouders Zeger van Groesbeek (Friesland) en Johan de Mepsche (Stad en Lande), betreffende de inval van Lodewijk, graaf van Nassau in "Friesland" (= Stad en Lande), de eerste reactie van het regeringsleger daarop en de slag bij Heiligerlee. 1567, mei; 1568, april-juni. Met bijlagen. Fiche: Inv.nr. 245, ff.1-148 <p>Briefwisseling van de landvoogd Alva met de stadhouders Arenberg en Megen (als stadhouder van Gelre en Zutphen), alsmede van de luitenant-stadhouders Zeger van Groesbeek (Friesland) en Johan de Mepsche (Stad en Lande), betreffende de inval van Lodewijk, graaf van Nassau in "Friesland" (= Stad en Lande), de eerste reactie van het regeringsleger daarop en de slag bij Heiligerlee. 1567, mei; 1568, april-juni. Met bijlagen. Fiche: Inv.nr. 245, ff.1-148 - inv.nrs. 163-176</p>

		<p>Briefwisseling van de landvoogde(sse)n met de stadhouders, luitenant- stadhouders, drosten, bevelhebbers van Friesland, Stad en Lande, Overijssel en Lingem, het Hof van Friesland en enkele andere correspondenten, betreffende diverse onderwerpen. Met bijlagen. 1556- 1572. Fiche: Inv.nr. 289-297 – inv.nrs. 178-334</p> <p>Briefwisseling van de landvoogd Emanuel Filibert van Savoye en de landvoogdes Margaretha van Parma met stadhouder Arenberg, het Hof van Friesland en enkele drosten of bevelhebbers van het regeringsleger, hoofdzakelijk betreffende de militaire en politieke situatie in Overijssel, Lingem, Oost-Friesland, en elders in het tegenwoordige Duitsland, betreffende de bestrijding van de ketterij in Friesland en Stad en Lande, en betreffende enkele andere onderwerpen. Met bijlagen. 1556-1560 en zonder datum. Fiche: Inv.nr. 289, ff.1-482 – inv.nrs. 178-205, o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 181: Acties van Franse kaperschepen voor de Friese kust en reactie hierop van de centrale regering. 1557, 1558. Fiche: Inv.nr. 289, f.59, f.60, f.61, f.64, f.67, f.227 <p>Briefwisseling van de landvoogdes Margaretha van Parma met de stadhouder Arenberg, het Hof van Friesland, enkele bevelhebbers van het regeringsleger en enkele drosten, hoofdzakelijk betreffende de geschillen tussen de stad Groningen en de Ommelanden, en de militaire handelingen van de garnizoenen van Arenberg in Lingem, Oost-Friesland, elders in het tegenwoordige Duitsland en in Maastricht en incidenteel betreffende de oprichting van een nieuw bisdom en de bestrijding van de ketterij in Friesland en enkele andere onderwerpen. Met bijlagen. 1561-1563. Fiche: Inv.nr. 290, ff.1-377 – inv.nrs. 206-213, o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 209: Kapers voor de kust bij Oostmahorn gesignaleerd, voorstel om de kust te beschermen met oorlogsschepen uit Monnickendam, 1562. Fiche: Inv.nr. 290, f.108, f.110, f.114 - 213: Georg van Espelbach, drost van Harlingen, meldt nieuwe plundertochten van kapers langs de kust van Friesland en reactie hierop van de landvoogdes. 1563. Fiche: Inv.nr. 290, f.331, f.333, f.337 <p>Briefwisseling van de landvoogdes Margaretha van Parma met de stadhouder Arenberg, alsmede enkele brieven aan haar van het Hof van Friesland, Johan de Mepsche als</p>
--	--	--

		<p>luitenant-stadhouder van Stad en Lande en de drost van Lingen, hoofdzakelijk betreffende het verzet tegen de oprichting van de nieuwe bisdommen in Leeuwarden, Groningen en Deventer, verder betreffende militaire handelingen van het regeringsleger in Lingen, in Oost-Friesland, en elders in het tegenwoordige Duitsland, betreffende het geschil om het onderhoud van de Vijf delen zeedijken en betreffende enkele andere onderwerpen. Met bijlagen. 1564-1565. Fiche: Inv.nr. 291, ff.1-393 – inv.nrs. 214-234</p> <p>Briefwisseling van de landvoogdes Margaretha van Parma met de stadhouder Arenberg, enkele bevelhebbers van het regeringsleger en enkele drosten, betreffende acties van opstandsgezinden in Friesland, in Stad en Lande, in Emden en elders buiten het ambtsgebied van de stadhouder en de reactie hierop van de centrale regering, betreffende de bestrijding van het protestantisme in de stad Leeuwarden, en betreffende enkele andere onderwerpen. Met bijlagen. 1567. Fiche: Inv.nr. 293, ff.1-490 – inv.nrs. 255-286</p> <ul style="list-style-type: none"> - 274: Stadsbesturen van Hoorn Enkhuizen en Medemblik vragen de drost van Stavoren om oorlogsschepen met het plan Emden te veroveren op de opstandsgezinden. 1567. Fiche: Inv.nr. 293, f.239, f.241 - 275: Gevangenneming en veroordeling van de volgelingen van de opstandsgezinde Hendrik van Brederode (waaronder Sjoerd Beyma, Hartman Galama en Willem Buma) op een voor de kust bij Harlingen gestrand schip. 1567. Fiche: Inv.nr. 293, f.253, f.257, f.259, f.268, f.273, f.275, f.276, f.287, f.290, f.293, f.295, f.297, f.298, f.302, f.307, f.309, f.313, f.317, f.319, f.320, f.322, f.335, f.337, f.357, f.362, f.366, f.378, f.395, f.396, f.408, f.409, f.414, f.417, f.419, f.424. NB: Zie Woltjer, p.179, p.186 (LvBL, nr.10) <p>Briefwisseling van de landvoogd Alva met stadhouder Arenberg, kolonel Di Robles en de luitenant-stadhouders Zeger van Groesbeek (Friesland en Stad en Lande) en Johan de Mepsche (Stad en Lande), het Hof van Friesland en enkele andere correspondenten, hoofdzakelijk betreffende acties van de opstandsgezinden in Stad en Lande en Friesland en de verdediging hiertegen. Met bijlagen. 1568, 1569. Fiche: Inv.nr. 294, ff.1-468 – inv.nrs. 287-296, o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 292: Illegale handel in Engelse waren met Emden door opstandsgezinden. 1569. Fiche: Inv.nr. 294, f.295
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - 294: Landing van de opstandsgesinden bij Oostmahorn en de daaropvolgende plundering door hen van het klooster van Weerd (Oostdongeradeel) en het onderzoek naar de gevolgen daarvan. 1569. Fiche: Inv.nr. 294, f.350-f.359 <p>Briefwisseling van de landvoogd Alva met de stadhouder Megen, kolonel Di Robles, de luitenant-stadhouder Johan de Mepsche (Stad en Lande), het Hof van Friesland, en het stadsbestuur van de stad Groningen en enkele andere correspondenten, hoofdzakelijk betreffende acties van de opstandsgesinden in Stad en Lande en Friesland en de verdediging hiertegen. Met bijlagen. 1570. Fiche: Inv.nr. 295, ff.1-359 – nrs. 297-313, o.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 298: Invallen van opstandsgesinden vanaf Nesserland (bij Emden) via de Waddenzee (het Vlie) in o.a. Friesland en verhandelen van buit in Emden, 1570. Fiche: Inv.nr. 295, f.1, f.7, f.9, f.11, f.21, f.25, f.34, f.38, f.46, f.63, f.132. f.134, f.332 - 325: Acties van, soms met name genoemde, opstandsgesinden. 1572. Voor de kust van Friesland: Fiche: Inv.nr. 297, f.1, f.2, f.3, f.4, f.6, f.42, f.45, f.47, f.52, f.76, f.77, f.98, f.99, f.164. Op Vlieland: Fiche: Inv.nr. 297, f.61, f.62, f.63, f.83. Op Terschelling: Fiche: Inv.nr. 297, f.70. In Sexbierum en Makkum: Fiche: Inv.nr. 297, f.37. In Workum: Fiche: Inv.nr. 297, f.171 - 327: Militaire acties van de regering en kolonel (vanaf 26 juni 1572 luitenant-stadhouder) Di Robles ter verdediging tegen de opstandsgesinden in Friesland. 1572. Geografisch niet nader bepaald: Fiche: Inv.nr. 297, f.37, f.66, f.78, f.79, f.81, f.90, f.104, f.105, f.111, f.124, f.162, f.182, f.185. In Harlingen: Fiche: Inv.nr. 297, f.38, f.40, f.59, f.145, f.169. In Stavoren: Fiche: Inv.nr. 297, f.140, f.145. In Medemblik: Fiche: Inv.nr. 297, f.145. In Sloten: Fiche: Inv.nr. 297, f.199. In Leeuwarden: Fiche: Inv.nr. 297, f.218 - 328: Berechting van op Vlieland gevangen genomen opstandsgesinden. 1572. Fiche: Inv.nr. 297, f.79, f.81, f.90 - Goedkeuring door de Staten van Friesland van de financiering van de uitrusting van zeven schepen ter verdediging van de Friese en Groningse kust tegen opstandsgesinden. 1572. Fiche: Inv.nr. 297, f.120, f.123, f.131, f.132, f.133, f.135, f.136, f.137, f.142, f.150, f.153, f.206 <p>Briefwisseling van de landvoogd Parma met de stadhouder Rennenberg en enkele andere</p>
--	--	--

		<p>correspondenten over de strijd tussen de troepen van de landvoogd en die van de opstandsgezinden in Friesland, Stad en Lande en Drenthe, de vredesonderhandelingen in Keulen in 1579, maar voornamelijk over de politieke ontwikkelingen in de stad Groningen en de rol van de stadhouder hierbij. 1579-1582 en zonder datum. Fiche: Inv.nrs. 588, ff.1-416 en 589, ff.1-301 – inv.nrs. 346-359</p> <p>Instructies voor verschillende functionarissen in Friesland, 1540-1580. Fiche: Inv.nr. 795, ff.30-322 – inv.nrs. 441-447</p> <ul style="list-style-type: none"> - 444: Instructie voor Hippolytus Persijn, president van het Hof van Friesland, Adriaan Numan, raadsheer en rentmeester van Holland en Gerrit van Loo, rentmeester van Friesland, betreffende de verkoop van enige Bildtlanden in Friesland ter financiering van de oorlog. 1554. Fiche: Inv.nr. 795, f.129 <p>Stukken betreffende versterkte plaatsen in Friesland. 1530 en zonder datum. Fiche: Inv.nr. 1430.3, ff.1-24 – inv.nrs. 616-620</p> <p>Briefwisseling van de landvoogdes Maria van Hongarije met het Hof van Friesland, over diverse onderwerpen. 1539-1547. Fiche: Inv.nr. 1646.1, ff.8-287 – inv.nrs.755-783</p> <ul style="list-style-type: none"> - 766: Brieven van het Hof van Friesland aan de landvoogdes over twee Franse schepen die de kust van Friesland onveilig maken. Met kanttekeningen. Met antwoord van de landvoogdes met daarin het bevel om twee oorlogsschepen gereed te maken, 1544. Fiche: Inv.nr. 1646.1, f.95, f.97, f.103 - 768: Brief van het Hof van Friesland aan de landvoogdes met het bericht van het overlijden van Hans Metscher, drost van Stavoren, en een vraag om richtlijnen voor het optreden tegen de personen uit Hamburg die met geweld proberen een aantal schepen uit Hamburg los te krijgen, die in Stavoren aan de ketting liggen, 1544. Fiche: Inv.nr. 1646.1, f.116 - 779: Brief van het Hof van Friesland aan de landvoogdes met daarin het bericht dat er in de omgeving van Hamburg oorlogsschepen gereed gemaakt worden om keizer Karel V schade te berokkenen, 1546. Fiche: Inv.nr. 1646.1, f.240 <p>Briefwisseling van de landvoogdes Maria van Hongarije met het Hof van Friesland, over diverse onderwerpen. 1548-1555. Fiche: Inv.nr. 1646.2, ff.20-364 – inv.nrs. 784-822</p>
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - 816: Naleving van het plakkaat, waarin staat dat vissersschepen alleen begeleid door een oorlogsvloot mogen uitvaren, is onmogelijk zolang er geen oorlogsschepen uitgerust zijn, 1554. Fiche: Inv.nr. 1646.2, f.323 <p>Briefwisseling van de landvoogd Alva met Idzart Sickinga, raadsheer in het Hof van Friesland, Hero van Ockinga en Hero van Burmania, gedeputeerden van Friesland en met enige anderen over diverse onderwerpen. 1573. Fiche: Inv.nr. 1681-3, ff.1-25 – inv.nrs. 840-851</p> <ul style="list-style-type: none"> - 840: Brief waarbij de landvoogd Alva beschikt op het verzoekschrift van Hero van Ockinga en Hero van Burmania, gedeputeerden van Friesland, over de bede van 128.000 gulden en opdracht geeft de uitgaven te controleren die gedaan zijn door de Staten van Friesland om schepen uit te rusten om het land te beschermen tegen aanvallen van opstandsgzinden, 1573. Nederlands. Fiche: Inv.nr. 1681-3, f.1 - 844: Brief van Idzart Sickinga aan de landvoogd Alva waarin hij hem bedankt voor de steun bij de handhaving van de Friese privileges en een voorstel doet om de kosten die gemaakt zijn om Friesland te beschermen tegen de aanvallen van opstandsgzinden af te trekken van de bede van 128.000 gulden waar de landvoogd om vraagt, 1573. Nederlands. Fiche: Inv.nr. 1681-3, f.10 <p>Briefwisseling van de landvoogdes Margaretha van Parma en de landvoogden Alva, Requesens en Don Juan met het Hof van Friesland over diverse onderwerpen. 1564-1578. Fiche: Inv.nr. 1704-2, ff.1-398 – inv.nrs. 866-886</p> <ul style="list-style-type: none"> - 880: Over klachten vanuit Denemarken betreffende soldaten van stadhouder Di Robles die Deense schippers geld en goed afhandig gemaakt zouden hebben, 1573-1577. Fiche: Inv.nr. 1704-2, f.204, f.251, f.259, f.361 <p>Briefwisseling van de landvoogde(sse)n Maria van Hongarije, Emanuel Filibert van Savoye, Margaretha van Parma, Alva, Requesens en Don Juan met de stad Groningen en andere steden en functionarissen in Stad en Lande, Drenthe en Overijssel betreffende diverse onderwerpen, onder andere benoemingen, de introductie van de nieuwe bisschop van Groningen, de militaire situatie en de betaling van gelegeerde garnizoenen. 1555-1577. Fiche: Inv.nr. 1713-1. f,1-f.490 – inv.nr. 887</p>
--	--	--

		<p>Briefwisseling van landvoogd Emanuel Filibert van Savoye en landvoogdes Margaretha van Parma met de stadhouder Arenberg over diverse onderwerpen. 1556- 1563. Fiche: Inv.nr. 1731-1, ff.1-214 – inv.nrs. 888-908</p> <p>Briefwisseling van landvoogdes Margaretha van Parma en landvoogd Alva met stadhouder Arenberg, over diverse onderwerpen. 1561-1568 en zonder datum. Fiche: Inv.nr. 1731-2, ff.1-243 – inv.nrs. 909-930</p> <ul style="list-style-type: none"> - 916: Publikatie van het plakkaat op de uitvoer van munitie. 1563. Fiche: Inv.nr. 1731-2, f.75 - 921: Afhandeling van klachten van personen uit Wesel betreffende de inbeslagneming van een aantal harnassen door Van Slooten, accijnsmeester te Lemmer, 1564. Frans. Fiche: Inv.nr. 1731- 2, f.129, f.131, f.132, f.134, f.139, f.152, f.172 <p>Briefwisseling van de landvoogden Alva, Requesens en Don Juan met kolonel, later luitenant-stadhouder en vanaf 16 december 1573 stadhouder Di Robles, betreffende de politieke en militaire situatie in Stad en Lande en in Friesland, met name over bewegingen, bevoorrading en betaling van de regeringstroepen in de strijd tegen de opstandsgesinden. 1572-1577 en zonder datum. Fiche: Inv.nr. 1737-2, ff.26-388 – inv.nrs. 931-1019</p> <ul style="list-style-type: none"> - 935: Ontwikkelingen in Friesland tijdens de afwezigheid van Di Robles met betrekking tot de bewapening en aankoop van de door de landvoogd gevraagde schepen, 1572. Fiche: Inv.nr. 1737- 2, f.31 - 940: Bericht dat Di Robles soldaten legerd in Het Bildt en dat de stadhouder Jobst II, graaf van Holstein-Schaumburg, met andere opstandsgesinden ruzie maakt over geldzaken , 1572. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.49 - 942: De landvoogd reist vanuit Maastricht naar het noorden. Di Robles heeft er goed aan gedaan het blokhuis van Leeuwarden te bezetten en soldaten in Het Bildt te legeren, 1572. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.54 - 951: Di Robles stelt voor de vestinggrachten rond Franeker, Sneek en Bolsward te dempen en lage wallen te laten staan. Voortvluchtige opstandsgesinden verzamelen zich op Ameland en Terschelling en in Oost-Friesland. Di Robles
--	--	---

		<p>vraagt toestemming geconfisqueerde goederen uit Sneek, Franeker en Bolsward te gelde te maken en heeft soldaten gestuurd naar Anjum en Oostmahorn, 1572. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.68</p> <ul style="list-style-type: none"> - 952: Aankondiging van opgave van het aantal schepen in de havens van Friesland en Stad en Lande. De storm heeft een bres in het blokhuis van Harlingen geslagen. De drost van Terschelling heeft geld nodig om het eiland te beschermen tegen opstandsgezinden, 1573. In duplo. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.70, f.71 - 953: De landvoogd Alva geeft opdracht de geconfisqueerde kerkelijke goederen terug te geven aan de eigenaren, Di Robles moet wachten met het dempen van de grachten van Sneek en Franeker en moet met de bestuurders van Workum, Hindeloopen, Koudum, Sloten en Dokkum onderhandelen over het financieren van uit te rusten oorlogsschepen, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.72 - 961: Di Robles wil oorlogsschepen laten uitvaren, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.95 - 964: Opdracht van de landvoogd Alva om de Friese oorlogsschepen naar Harlingen te laten varen om daar samen te komen met een aantal oorlogsschepen uit Engeland, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.111 - 966: De verwachte schepen uit Engeland zijn nog niet bij Harlingen aangekomen, Di Robles heeft op eigen kosten vier Friese oorlogsschepen laten uitrusten. Di Robles moet veel tijd besteden aan het conflict tussen Binnen- en Buitendijksters van de Vijf delen zeedijken, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.114 - 967: Brief van de landvoogd Alva aan Di Robles betreffende de uitrusting van de vier Friese oorlogsschepen en betaling van de troepen, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.116 - 968: Er is een tekort aan kruit in Friesland en Stad en Lande en er is een grote achterstand in de betaling van Di Robles' wedde. De vier Friese schepen zijn klaar om actie te ondernemen tegen de stad Groningen. Vorderingen bij de oplossing van het conflict tussen Binnen- en Buitendijksters van de Vijf delen zeedijken, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.117 - 970: Regeringstroepen zijn met vier Friese oorlogsschepen op weg om zich te voegen bij de troepen die uit Engeland komen, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.122 - 971: Door storm zijn dijken in Friesland doorgebroken en de vier Friese oorlogsschepen waarschijnlijk vergaan met verlies van ongeveer 300 soldaten,
--	--	---

		<p>1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.124</p> <ul style="list-style-type: none"> - 972: Brief van de landvoogd Alva met het bericht dat de vier Friese oorlogsschepen de storm van augustus goed doorgekomen zijn en dat hij Di Robles' wedde zal toezenden, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.126 - 974: Di Robles pleit voor verhoging van zijn wedde en voor die van de raadsheren in het Hof van Friesland. Hij verwacht acties van opstandsgezinden in Delfzijl, op Vlieland en in Kuinre. Hij waarschuwt voor achtergebleven vrouwen van gevluchte opstandsgezinden die hun mannen van informatie voorzien, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.129 - 976: Opdracht van de landvoogd Alva aan Di Robles om de oorlogsschepen uit Harlingen te verenigen met de vloot van de graaf van Bossu, die zich op de Zuiderzee bevindt, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.134 - 977: Acht schepen met graan zijn onderschept. Di Robles stuurt acht oorlogsschepen naar de vloot van de graaf van Bossu maar moet zelf ziek in Leeuwarden achterblijven. Hij verzoekt 4000 gulden aan obligaties van de overleden stadhouder Megen te mogen houden, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.135, 136 - 978: Landvoogd Alva keurt goed dat Di Robles de buitgemaakte 4000 gulden aan obligaties houdt en draagt hem op om het onderschepte graan naar Amsterdam te sturen en in Leeuwarden te blijven, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.138 - 979: Waarschuwing van de landvoogd Alva voor dreiging van nieuwe aanvallen van de opstandsgezinden op de Zuiderzee en aan de Friese kust, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.145 - 982: Verzoek van Di Robles om een deel van het onderschepte graan in Friesland te mogen houden en om de bevoorrading van de verschillende blokhuisen en versterkingen op peil te brengen, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.149 - 983: Verzoek van Di Robles om geld voor de benodigde verdedigingswerken in Friesland te zenden. Tevens het bericht dat in het proces voor het Hof van Friesland tussen Binnen- en Buitendijksters van de Vijf delen zeedijken op 17 november uitspraak is gedaan, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.152 - 984: Goedkeuring van de landvoogd Requesens voor het plan om Sloten, Dokkum en Delfzijl te versterken. De betalingsordonnantie hiervoor wordt meegestuurd, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737- 2, f.157
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - 986: Di Robles heeft de betalingsordonnantie voor het versterken van Sloten, Dokkum en Delfzijl ontvangen. Dokkum blijkt, door zijn grootte, moeilijk te versterken. De opstandsgezinde baljuw van Vlissingen onderhandelt met de opstandsgezinden op Terschelling over de plundertochten op zee. Zijn compagnon bevindt zich in Franeker, 1573. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.160 - 989: De blokhuisen van Harlingen en Leeuwarden zijn aan reparatie toe. Het geschil tussen Binnen- en Buitendijksters van de Vijf delen zeedijken lijkt opgelost te zijn, 1574. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.183 - 991: De landvoogd stemt in met benodigde gelden voor de reparatie van de dijken in het waterschapsgebied van de Vijf delen zeedijken, 1574. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.192 - 994: Kopie van een brief van Ruurd Roorda, gedeputeerde van Friesland, Georg van Espelbach, drost van het blokhuis te Harlingen en H. van Deekema waarin staat dat er door voedseltekort oproer dreigt onder de burgers van Harlingen en de werklieden aan het herstel van de dijk bij Harlingen, 1574. In duplo. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.210, f.215 - 997: Di Robles vraagt toestemming om soldaten uit Stad en Lande in Friesland te mogen legeren. De blokhuisen van Leeuwarden, Harlingen en Stavoren zitten vol met gevangenen. Makkum kan in september 1574 ingenomen worden. De waterwegen rond Hindeloopen, Lemmer, Kollumerzijl en Dokkum moeten diep genoeg blijven. Afbreken van de muren van Bolsward, Sneek en Franeker na hun verovering door regeringstroepen, 1574. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.226 - 1001: Verslag van Di Robles van de inval in Hindeloopen door opstandsgezinden en het teruggedrijven van deze troepen door Spaanse soldaten. De arrestatie van Idzart Sickinga, raadsheer in het Hof van Friesland, vanwege zijn weerstand tegen de inning van belasting voor het onderhoud van de regeringstroepen in Friesland, 1574. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.246 - 1005: Gerucht dat opstandsgezinden een inval in de richting van Dokkum willen doen, 1574. Brief in duplo. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.258, f.263 - 1009: De soldaten van de kapiteins Monceau en Chelidoma hebben een inval van opstandsgezinden in Dokkum, met verlies van veel manschappen kunnen voorkomen, 1575. Brief in duplo. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.318, f.322 - 1011: De landvoogd complimenteert Di Robles met de succesvolle operatie bij
--	--	--

		<p>Dokkum, 1575. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.327</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1012: Di Robles meldt dat men in Friesland verbaasd is over het feit dat overtreders van het verbod op handel met de vijand niet vervolgd worden, 1575. Fiche: Inv.nr. 1737-2, f.329 <p>Briefwisseling van de landvoogden Parma en Peter Ernst van Mansfeld met George van Westendorp, raadsheer in het Hof van Friesland in ballingschap en rentmeester in Friesland, Stad en Lande en Drenthe, met de luitenant-stadhouder van Stad en Lande en met het stadsbestuur van Groningen, voornamelijk over de economische, politieke en militaire situatie in de stad Groningen en in de Ommelanden, over de acties van opstandsgezinden in Friesland en over het offensief van Francisco Verdugo in Gelre, Overijssel en Drenthe, 1578-1592. Fiche: Inv.nr. 1798-3, ff.1-375 – inv.nrs. 1028-1040</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1028: Economische, politieke en militaire situatie in de stad Groningen en in de Ommelanden, [1578-1592]. Fiche: Inv.nr. 1798-3, passim - 1032: Acties van opstandsgezinden o.a. in Friesland, 1580, [1592]. Fiche: Inv.nr. 1798-3, f.36, f.50, f.359 - 1033: Opstandsgezinden in Dokkum, 1581. Fiche: Inv.nr. 1798-3, f.41 - 1038: Overwinning op opstandsgezinde schepen bij Makkum, 1580. Fiche: Inv.nr. 1798-3, f.49 - 1039: Troepenbewegingen in Friesland, 1580, [1592]. Fiche: Inv.nr. 1798-3, f.51, f.52, f.373 - 1040: Opstandsgezinden verzamelen zich op Terschelling en op het vasteland van Friesland, 1583. Fiche: Inv.nr. 1798-3, f.111, f.113, f.114 <p>Briefwisseling van de landvoogd Parma met het Hof van Friesland in ballingschap, over de politieke en militaire situatie in de noordelijke gewesten, en over verzoeken om vrijbrieven voor Friese ingezetenen. 1578-1591. Fiche: Inv.nr. 1830-4, ff.1-31 – inv.nrs. 1042-1045</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1042: Militaire situatie in Friesland, Overijssel, Drenthe en de Ommelanden, 1581-1582. Frans. Fiche: Inv.nr. 1830-4, f.1, f.4, f.5 - 1045: Verzoeken van het Hof van Friesland om vrijbrieven voor diverse personen in Friesland (schippers, handelaars en particulieren) om te reizen binnen en buiten de Nederlanden, zonder datum, 1588-1591. Frans. Fiche: Inv.nr. 1830-4,
--	--	---

		f.14, f.15, f.16, f.17
4	Rentmeestersrekeningen	<p>3. Regestenlijst</p> <ul style="list-style-type: none"> - 008: (15)20 Juli 2 Florys van Egmond, heer van Ysselsteyn, Scerpenisse en Sunte Maertensdijck etc., oorkondt, dat hij vóór enige jaren, als stadhouder-generaal van Vriesland namens de Koning van Spangnen etc., dengenen die voor 10 jaar Biltlanden hadden gehuurd, <u>ter vergoeding van oorlogslasten</u> 1 jaar pacht heeft kwijtgescholden, 1520. NB: Afschrift (eenigszins door vocht beschadigd) voor in inv. nr. 1a - 057: 1531 november 21 (In onser stadt van Bruessel de XXIten dach van november int jaer ons Heeren duysent vyfhondert een ende dertich, van onsen keyserrvcke tweeste ende van onsen rycke van Spaengen, van beyden Cecilliën ende anderen `t XVIte) Kaerle, Roomsche keizer (enz.), heer van Vrieslant (enz.), geeft aan hoofd en tesorier-generaal der Domeinen en Financiën opdracht zijn raad heer Tjaert Bourmannia, ridder, naar aanleiding van diens bezwaarschrift als volgt te voldoen: 1e. een <u>post betreffende uitbetaalde soldijen ter bescherming der Bildpachters tegen de Gelderschen te Dockum</u> in zijn Bildtrekening over 1518 alsnog te verifieeren; 2e. a.v. met een post wegens kwijtschelding van /12 jaar pacht aan de Bildpachters in zijn rekening over 1522-onder voorbehoud van verhaal op de pachters -; 3e. een deel van zijn vordering wegens aankoop der heerlijkheden IJst, Haege en Hummers van wijlen de heer van Wassenaer te verrekenen en 4e. een deel van het door hem als ambtman en drossaard van Hattem in 1528 aan herstel van stad en slot uitgegevene, alsmede geleden schade, uit te betalen, 1531. NB: Afschrift (enigszins door vocht beschadigd) achter in inv. nr. 1b.
7	Stadhouderlijk Archief: het archief in Tresoar	<p>1.1.3. Derde afdeling: Stukken van bestuurlijke en militaire aard</p> <p>1.1.3.1. Stadhoudersschappen en militaire functies in de Republiek</p> <p>1.1.3.1.3. Bestuurlijke zaken</p> <p>1.1.3.1.3.1. Friesland</p> <p>1.1.3.1.3.1.1. Het gewest als geheel</p> <p>1.1.3.1.3.1.1.6. Rechtspraak, wetgeving en openbare orde</p> <p>1.1.3.1.3.1.1.6.4. Wetgeving en openbare orde, nrs. 436-437</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - 437: Stukken betreffende het verblijf op Schiermonnikoog van een detachement soldaten onder luitenant Tjerk van Ommen, dat Gedeputeerde Staten en Willem IV gezonden hadden op verzoek van Catharina Maria Stachouwer, vrouwe van de heerlijkheid Schiermonnikoog, om de orde op het eiland te handhaven en betreffende de bezwaren van de burgemeesters en volmachten van het eiland en van het Hof tegen het sturen van de troepen, 1739-1740, 1 omslag. NB: 1. Hierbij brieven van Van Ommen aan Willem IV, waarin de luitenant verslag doet van zijn bevindingen. 2. Zie Van der Ven, <i>Een omstreden eiland</i>, 74, 75, 86, 87 en Schiermonnikoog, inv.nrs. 116 en 146. 3. Catharina Maria Stachouwer bezat de heerlijkheid samen met drie tantezeggings/-sters, maar zij was het die feitelijk het bestuur voerde (Van der Ven, <i>Een omstreden eiland</i>, 317, 319). 4. Burgemeesters en volmachten waren verontwaardigd over de wijze waarop de vrouwe verkiezingen en belastingen op het eiland regelde, het Hof omdat Gedeputeerde Staten en Willem IV met het zenden van troepen zouden hebben willen voorkomen, dat het Hof een vervolging instelde in de zaak van de krankzinnige Gerryt Jacobs, die vernielingen aan het huis van de vrouwe had gepleegd <p>1.1.3.1.3.2. Stad en Lande</p> <p>1.1.3.1.3.2.3. Rechtspraak en openbare orde</p> <ul style="list-style-type: none"> - 619: Stukken betreffende de onlusten in het Westerkwartier naar aanleiding van de van de inwoners op advies van een commissie uit Friesland geheven belasting om het herstel van de zeedijken te betalen, en betreffende het op last van de Staten onderdrukken van die onlusten door militairen onder bevel van luitenant-kolonel Gerhard Sichterman, 1718, 1 omslag <p>1.1.3.1.4. Militaire zaken, nrs. 665-750</p>
12-01	Provinciale en Gedeputeerde Staten van Friesland, 1919-1961	<p>4. Gedeputeerde Staten van Friesland, 1919-1961</p> <p>4.2. Stukken betreffende afzonderlijke onderwerpen</p> <p>4.2.4. Taakuitvoering</p> <p>4.2.4.14. Militaire aangelegenheden (-1.86)</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3746: Stukken betreffende het inrichten van militaire oefenterreinen voor de Koninklijke Landmacht en Luchtmacht op Terschelling en Vlieland, 1955, 1 pak - --: Stukken betreffende de aanleg van militaire oefenterreinen in het Kuinderbos en de Lauwerszee, 1961-1975; met kaarten. NB: Zie het archief van

		Gedeputeerde Staten van Friesland, 1962-1986
12-03	Provinciale Planologische Dienst in Friesland	<p>7. Volksontwikkeling en -opvoeding (-1.85)</p> <p>7.2. Historische en andere culturele waarden</p> <p>7.2.2. Natuur-, landschaps- en stedelijk schoon</p> <ul style="list-style-type: none"> - 398: Stukken betreffende de mogelijke bestemming van gebieden tot militair oefenterrein en de aanwezigheid van bunkers uit de Tweede Wereldoorlog in diverse gemeenten in Friesland, 1946-1961, 1 omslag
12-19-2	Provinciaal bestuur, 1962-1986	<p>1.2. Inventaris</p> <p>1.2.2. Stukken betreffende afzonderlijke onderwerpen</p> <p>1.2.2.2. Taakuitvoering</p> <p>1.2.2.2.12. Onderwijs, cultuur, sport en recreatie</p> <p>1.2.2.2.12.3. Herdenkingen - Stukken betreffende het bijwonen van diverse herdenkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4405: Stukken betreffende de herdenkingsfeesten op Terschelling wegens de Engelse overval op de Nederlandse koopvaardijvloot in het Vlie op 18 augustus 1666 en de officiële opening door Prinses Margriet van een nieuw gebouw van de zeevaartschool Willem Barentsz, 1965-1966 - 4407: Stukken betreffende de herdenking van de sterfdag van Tsjerk Hiddes de Vries te Harlingen, 1966-1967 <p>1.2.2.2.14. Militaire aangelegenheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - --: Stukken betreffende militaire oefening op Vlieland, 1961-1962. NB: Zie het archief van de Commissaris der Koningin in Friesland, 1923-1961, inventarisnummer 1204 - 4490: Stukken betreffende de werkzaamheden van de Studiecommissie gebruik schietterrein Vliehors (Vlieland), 1962, 1 omslag. NB: Het secretariaat lag bij de 1e afdeling van de griffie (kabinet) - 4491: Stukken betreffende de bemoeienissen met de vestiging van militaire oefenterreinen op de Waddeneilanden, 1962-1975, 1 pak. NB: Met kaarten
49-02	Rijkswaterstaat in Friesland, Directie Friesland, 1952-1977	<p>2.1. Archief van de directie Friesland (1938-) 1954-1977 (-1979)</p> <p>2.1.2. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen</p> <p>2.1.2.3. Taakuitvoering</p> <p>2.1.2.3.9. Waddeneilanden</p> <p>2.1.2.3.9.6. Vlieland (V)</p> <ul style="list-style-type: none"> - 936: Stukken betreffende beantwoording van vragen van de Contact-Commissie

		<p>voor Natuur- en Landschapsbescherming gesteld aan de Minister van Verkeer en Waterstaat over het houden van militaire oefeningen, 1959, 1 omslag</p> <ul style="list-style-type: none">- 938: Stukken betreffende verslagen en advies van de Studiecommissie gebruik schietterrein de Vliehors alsmede rapporten met betrekking tot de gevolgen van het houden van schietoefeningen, 1962-1963, 1 omslag
--	--	---